Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

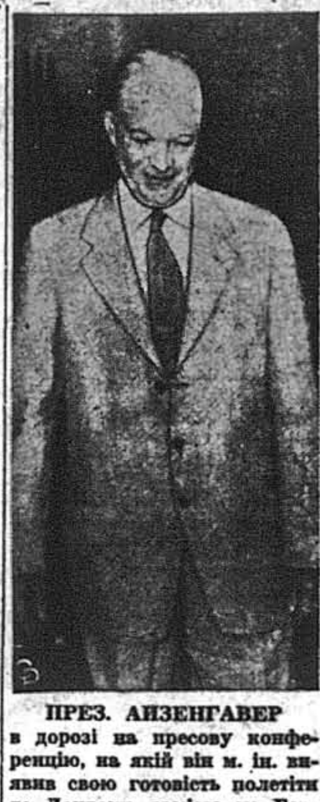
РІК LXI. Ч.147. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. П'ЯТНИЦЯ, 10-го ЛИПНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JULY 10, 1953. No. 147. VOL. LXI.

ПРОПОНУЮТЬ РЕОРГАНІЗАЦІЮ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ

Вашингтон. — Президентський комітет ведення психологічної війни, відомий під назвою Комітету Міжнародної Інформаційної Активности, перестеріг вчора, що Москва в жадному разі не резигнує зі своїх цілей запанування над світом та що контрольований Кремлем міжнародний комунізм, в змаганні до тієї мети, не тільки не зменшує, але й постійно збільшує свої зусилля на знищення З'єдинених Держав Америки. Маючи це на увазі, комітет рекомендує урядові скасувати Раду Психологічної Стратегії і також саму „психологічну стратегію", створюючи на її місце Операційну Координаційну Раду в рямках Ради Краєвої Безпеки. Нова Рада мала б за завдання приготовляти подібні пляни для здійснювання політики національної безпеки. Комітет твердить, що існування дотеперішньої Ради Психологічної Стратегі не має виправдання, бо не існує жадна психологічна стратегія окремо від офіційної урядової політики й акції. Навпаки, по думці Комітету, що його очолює Вільям Г. Джексон, кожна дипломатична, господарська чи військова акція має своє психологічне підложжя й значення й тому „цей фактор треба мати на увазі однаково, як в стадії плянування, так і стадії виконування політики, разом з іншими факторами". Комітет вважає, що самі назви „холодна війна" й „психологічна війна" є невдалим означенням фактичного стану та пропонує, щоб діла, а не слова говорили за З'єдинені Держави Америки. До публічного відома подано тільки частину звіту й рекомендацій комітету в справі реорганізації психологічної стратегії, огорталочи таємницею важливіші справи, але в поінформованих колах вважають, що ці рекомендації будуть прийняті, що Рада Психологічної Стратегії буде зліквідована та що на її місце буде створене інше тіло, яке мало б більшу відповідальність і більший авторитет, та яке буде включене в Раду Краєвої Безпеки. Між іншим, Комітет в своїх рекомендаціях теж перестерігає перед „небезпекою формулювання американської закордонної політики невідповідно до можливостей здійснити її", вказуючи, що це було головною помилкою в минулому. Комітет обстоює, щоб в американській закордонній політиці не було „чистої пропаганди", щоб Америка не обіцяла більше, ніж вона кожночасно може дати чи виконати. По думці Комітету, американський нарід досі все ще тільки дуже недостатньо поінформований про серйозність і величину загрози для нього з боку Совєтського Союзу керованого ним світового комунізму. Спостерігачі вважають, що рекомендація Комітету в тому напрямку, щоб Америка не обіцяла більше, ніж може дати, або виконати, відноситься головно до американських обіцянок та запевнень для поневолених народів. Конкретно, Комітет вважає, що Америка не повинна заохочувати підсовєтські народи до повстань, якщо вона не готова дати їм відповідну допомогу. При цій нагоді пригадується, що президент Айзенгавер в своїй передвиборчій промові перед Американським Легіоном 26-го серпня м. р. обіцяв, що Америка ніколи не залишить без допомоги тих, що боряться за волю, а минулого тижня, у зв'язку із заворушеннями в Берліні, він твердив, що Америка не має в пляні інтервенцій за залізною заслоною.

СПРАВА КОНФЕРЕНЦІЇ „ТРЬОХ ВЕЛИКИХ" ВСЕ ЩЕ НЕ ВИРІШЕНА

Вашингтон. — Президент Айзенгавер заявив вчора, що коли він увійде до літака, то йому все одно куди й як довго він летить, натякаючи цим, що він міг би евентуально погодитись на британську пропозицію, що плянована конференція голов урядів трьох західніх великодержав відбулася в Лондоні, замість на Бермудах. Все ж таки в поінформованих колах вважають, що президент навряд чи погодиться летіти на конференцію до Лондону в теперішньому часі. Сам президент заявив, що досі ані він, ані державний департамент не одержали будь-якої конкретної пропозиції в тій справі, хоч подібну можливість видвигав діючий заступник британського прем'єра, канцлер скарбниці Р. А. Ботлер в Палаті Громад. На перешкоді в поїздці президента Айзенгавера до Лондону стояли б тепер відрочення сесії Конґресу з кінцем цього місяця та перебрані вже президентом інші зобов'язання, як і його вакації. Справа конференції на Бермудах буде обговорена щойно на нарадах міністрів закордонних справ трьох західніх великодержав, що починається сьогодні у Вашинґтоні. Міністри не мають точно встановленого порядку нарад, але загально вважається, що на їх конференції будуть заторкнені й обговорені такі справи, як останні заворушення в Берліні та взагалі неспокої за залізною заслоною, справа Европейської Оборонної спільноти, проблеми перемир'я в Кореї і війни в Індо-Китаї, справа зустрічі на Бермудах та евентуальної зустрічі з Маленковим, як і проблеми совєтської „мирової офензиви", положення на близькому Сході, зокрема справа Єгипту й Суезького каналу. Загально вважають, що з цих нарад міністрів можуть виникнути важливі рішення, хоч важливою буде вже сама безпосередня виміна поглядів між керівниками закордонної політики трьох західніх великодержав.

ПРЕЗ. АЙЗЕНГАВЕР в дорозі на пресову конференцію, на якій він м. ін. виявив свою готовість полетіти до Лондону, замість на Бермуди, на конференцію з прем'єрами Британії й Франції, якщоб зайшла така конкретна потреба.

Президент заявив, що громадянство отримає більше повідомлень про атомову зброю

Вашингтон. — Під час останньої пресової конференції, президент Айзенгавер висловив думку, що громадянство повинно отримати більше повідомлень про атомову зброю. Якщо американський нарід буде мати задовільне уявлення про стан справ у цій ділянці, він зможе прийняти „здорові рішення". Президент підкреслив, що Акт про атомову енергію виразно визначає рід інформацій, які не можуть бути допущені до загального відома. Проте ці приписи сьогодні вже перестарілі, — їхньою метою було затримати таємницю продукції атомової бомби, чого не вдалося виконати. Тепер атомові бомби виробляють окрім ЗДА ще й в Росії та в Англії. Також відомо, що бомба може вже бути випродукована усюди, тож громадянство може бути поінформоване про стан виготовлення атомової зброї так в краї, як і в Росії. При цій нагоді президент вказав на доцільність обміну інформаціями про атомові винаходи з союзниками. Пізніше член Палати Репрезентантів і голова об'єднаного конґресового комітету атомової енерґії, В. С. Кол заявив, що комісія атомової енерґії може виявити повніше інформації про атомові справи навіть в рамах згаданого закону, поскільки комісія може вирішувати важливість і таємницю окремих справ в атомовій ділянці. Проте ця справа не вимагає поспіху і не повинна бути предложена ще біжучій сесії Конґресу.

Комісія Палати Репрезентантів ухвалила продовження податку від надмірних прибутків

Вашингтон. — Комісія способів і метод в Палаті Репрезентантів після 7-тижневої боротьби ухвалила продовжити до кінця ц. р. податок від надмірних прибутків. Голова цієї комісії, республіканський конґресмен Деніель Рід, був проти продовження цих податків, кажучи, що республіканська партія обіцяла скасування податки від надмірних прибутків під час виборчої кампанії. Хоч Рід не хотів дати під голосування цієї справи, то більшість членів комісії ухвалила більшістю 16 до 9 голосів відослати проєкт цього закону до повної Палати Репрезентантів, яка 10 липня голосуватиме над ним. Більшість відкинула також всі поправки до цього закону (продовжити цей податок тільки на три місяці, а не на шість, та інші). Цей податок діятиме від 1 липня ц. р. Проти продовження цього податку голосували шість республиканців і три демократи, а за законом дев'ять республіканців і 7 демократів. Рішення цієї комісії способів і метод вважають за перемогу уряду президента Айзенгавера, який ужив усіх можливих способів, щоб цим податком зменшити державний недобір на $800,000,000. Податок від надмірних прибутків дуже високий, він виносить 82% від тих прибутків, які перевищують прибутки з попередніх років.

Порозуміння на конференції в справі закордонної допомоги

Вашингтон. — Спільна нарада Сенату і Палати Репрезентантів осягнула поступ, коли вирішено компромісово полагодити один із спірних пунктів в ділянці закордонної допомоги. Цим пунктом була суперечка щодо допомоги в 100,000,000 долярів для Середнього Сходу і Африки. З спірних 100,000,000 дол. представлено президентові право вирішити зужиття 50,000,000 для тієї країни чи обширу, де того вимагатиме пильна потреба і інтереси ЗДА, без обмеження президента якими-будь застереженнями у цих видатках. Окремо вирішено приділити дев'ять мільйонів для пильних потреб міжнародного фонду дитини та низку менших видатків. Попередні наради торкались вирівняння різниць між ставленням Палати Репрезентантів і Сенату до предложення уряду про закордонну допомогу, при чому цю різницю зменшено таким способом, що додано 9,000,000 долярів до суми визначеної в Палаті Репрезентантів й відраховано 11,000,000 з коштів передбачених Сенатом.

АРМІЯ ОБМЕЖУЄ ПРОДУКЦІЮ ТАНКІВ І АВТ

Дітройт, Міш. — Корпус Артилерії повідомив, що він приготовляє обмежити продукцію танків і авт, яку сильно розбудували від вибуху Корейської війни, щоб доставити війську відповідну скількість модерних танків. Про це повідомив генерал бриґади Керрол Г. Дейтрік, командант танкового осередка в Дітройті. Він заявив, що армія має потрібну скількість танків, і тому можна обмежити цю продукцію та позачиняти деякі фабрики, що продукують танки і авта. Всі машини закритих фабрик будуть зложені на окремих площах біля фабрик, і армія буде дбати про те, щоб утримати їх у стані готовости на випадок нової потреби. Одночасно відбудеться концентрація танкової продукції, бо зменшиться дотеперішнє число продукованих танкових типів, і продукуватимуть тільки наймодерніші типи танків. Підприємці мають предложити оферти на виріб призначених танкових типів, і замовлення дістануть ті фабрики, яких оферта буде найнижча. Танки типу Паттон 48, середньої величини, тепер продукують аж три фабрики, а плянується, щоб їхня продукція відбувалася тільки в одній фабриці. Подібно буде з продукцією інших танків, яких продукція буде продовжуватися. В зв'язку з цим буде зменшене число робітників в деяких фабриках. Корпус Артилерії вже заключив умову з фабрикою Форда в справі збереження фабричних машин, які досі продукували танки типу "Livonia".

Урядово засуджено нищення книжок в книгозбірнях інформаційної служби

Вашингтон. — Керівник міжнародної інформації, що має незадовго вже відійти з свого становища, Д-р Роберт Джансон, урядово ствердив помилковість, що була допущена в підлеглій йому аґенції під час перевірки закордонних книгозбірень інформаційної служби. Заява Джансона стверджує розбіжність між задумом переглянути книгозбірні й виконанням цього задуму. Проте він підкреслив потребу обережности в доборі книжок, поскільки не повинні бути розповсюджувані твори, що поширюють *прямо або посередньо* думку про зруйнування американської свободи й устрою. Одначе належить розрізняти твори іншої, протилежної думки від творів розкладницьких. Таким чином висловлено ще раз офіційний погляд на події в книгозбірнях, що викликали великий відгомін в країні, а зокрема заяву самого президента, який осудив невідповідні способи перегляду книгозбірень.

У ВАШИНГТОНІ ВІДБУВАЮТЬСЯ ІНТЕНСИВНІ НАРАДИ В СПРАВІ КОРЕЇ

ПРЕЗ. АЙЗЕНГАВЕР ПРИГОТОВЛЯЄ НОВІ ІНСТРУКЦІЇ ДЛЯ ГЕН. КЛАРКА; СЕНАТОР НОВЛЕНД ДОМАГАЄТЬСЯ УРЯДОВОГО КОМУНО-КИТАЙСЬКОГО ПІДПИСУ ПІД ДОГОВОРОМ ПРО ПЕРЕМИР'Я

Вашингтон. — У зв'язку зі згодою комуністів підписати договір про перемир'я в Кореї без участи Південної Кореї, як це пропонував ген. Марк Кларк, альянтський головний командувач на Далекому Сході, у Вашинґтоні відбувались вчора інтенсивні наради між президентом Айзенгавером та членами його уряду й конґресовими провідниками щодо дальшої альянтської акції, якщо південно-корейський президент Сингман Рі не відступить від своїх домагань, щоб альянти продовжували війну за об'єднання Кореї на випадок, як того об'єднання не можна буде досягнути на політичній конференції впродовж трьох місяців після перемир'я. Американське становище в корейській справі характеризує заява президента Айзенгавера на пресовій конференції, який твердив, що „серця альянтів Об'єднаних Націй і президента Рі є фактично на тому самому місці, хоч існують трудні непорозуміння й турботи, до яких необхідно підходити з терпеливістю й крок за кроком". Раніше президент Айзенгавер відбув наради зі своїми головними військовими й політичними дорадниками, приготовляючи нові інструкції для ген. Кларка відносно його відповіді на згоду комуністів підписати договір про перемир'я без участи Кореї. Не подано до відома, які саме інструкції президент Айзенгавер приготовив та вислав ген. Кларкові, але головною проблемою у Вашинґтоні були такі три питання: 1) чи президент Рі обстоюватиме до кінця своє рішення проти перемир'я, якщо не дістане від альянтів вимаганих ґарантій; 2) чи альянти мають дати комуністам вимагані ними ґарантії, що вони заставлять південно-корейський уряд і південно-корейські війська респектувати постанови про перемир'я, 3) які ґарантії в цьому відношенні може дати ген. Кларк комуністам. Пізно ввечорі президент Айзенгавер відбув знову наради з державним секретарем Доллесом та ген. Бедел Смитом, заступником державного секретаря. Опісля до наради прилучився секретар оборони Вилсон, як теж шеф штабу Армії ген. Лотон Коллінс. На сьогодні заповіджена конференція державного секретаря Доллеса з республіканськими і демократичними конґресовими лідерами в закордонній політиці. Тимчасом сенатор Вільям Ф. Ноленд з Каліфорнії, діючий лідер республіканськxої більшости в Сенаті, виступив вчора несподівано з домаганням, щоб комуно-китайський уряд формально підписав договір про перемир'я в Кореї. Сенатор Ноленд склав заяву: „Під час переговорів в справі перемир'я впродовж двох минулих років створено і вдержано фікцію, що в Кореї є тільки північно корейські комуністи та китайські комуністичні добровольці. Тимчасом, комуно-китайський уряд, що був натаврований аґресором Об'єднаними Націями та який постачає більшість збройних сил (для війни в Кореї) і, при допомозі Совєтського Союзу, забезпечує комуністичний фронт танками, літаками, гарматами й амуніцією, не брав участи в переговорах про перемир'я, не підписує договору про перемир'я і не дає ґарантій, що перемир'я буде респектоване... Отже, на ділі іґнорується відповідальність комуністичного уряду Мао Це-тунґа за аґресію..." Сенатор Ноленд вважає, що комуно-китайський уряд повинен формально підписати договір про перемир'я, як одна із воюючих сторін. Він твердить, що перед своїм публічним виступом в тій справі, він висловив свій погляд виразно в Білому Домі та в державному департаменті. „Це моє особисте переконання, яке я стверджую на свою відповідальність, як сенатор З'єдинених Держав, що ми вступили тепер в один з великих зворотних пунктів в історії" — твердив сенатор Ноленд.

В Панмунджом відбулась чергова зустріч зв'язкових

Токіо. — Альянтське командування в Кореї доручило вчора своїм зв'язковим на переговорах в Панмунджом в справі перемир'я, щоб вони запропонували комуністам чергову зустріч для встановлення дати пленарної сесії, яка остаточно вирішила б справу перемир'я, без уваги на становище Південної Кореї. Ця зустріч вже відбулася й тривала 15 хвилин, але її рішення не подано до відома. Зустріч була альянтською відповіддю на комуністичну згоду підписати перемир'я без участи Південної Кореї, як це пропонував ген. Кларк в своїй ноті з 28-го червня. Тимчасом ген. Кларк знову відвідав Сеул та відбув чергову конференцію з президентом Сингманом Рі, з яким в тому часі відбував наради спеціяльний висланик президента Айзенгавера, асистент державного секретаря Волтер Робертсон. З поінформованих кол повідомляють, що президент Рі не відступає від своїх домагань і рішений продовжувати війну за визволення цілої Кореї. Ген. Кларк заявив, що він ще не одержав з Вашинґтону жадних нових інструкцій.

Франція видвигає справу Індо-Китаю на конференції міністрів

Париж. — Відбулось тут кількагодинне засідання ради міністрів, присвячене проблемам, що їх має порушити французький міністер закордонних справ Бідо на конференції трьох західніх міністрів закордонних справ, що розпочинається в п'ятницю, 10-го липня, у Вашинґтоні. Бідо не дістав ніяких точно означених інструкцій, але не підлягає сумнівові, що найпершою справою, яка болить Францію — це війна в Індо-Китаї проти комуністичних диверсантів із провінції В'єтнаму. Коли раніше французи вважали, що це їх „внутрішня справа", дивлячись на Індо-Китай, як на свою колонію, та не бажали виносити назверх, то тепер, не маючи можливости самим упоратися з тамошніми труднощами і найдошкульніше відчуваючи тягар тамошньої війни на всій економіці Франції, французький уряд прийняв тезу, що Індо-Китай — це проблема міжнародня. Ген. Навар, головнокомандуючий французькими військами в Індо-Китаї, перебуває тепер у Франції і він предложив раді міністрів проєкт широкої військової офензиви проти комуністичних банд. Зате віце-прем'єр Рейно, що завідує справами Індо-Китаю, противиться цьому, роблячи залежним дальшу війну від активної допомоги Америки. Є сильні голоси у Франції, які вимагають відтягнути взагалі свої війська з Індо-Китаю та радше зректися цієї колонії, як іти назустріч повному фінансовому банкроцтву і виснаженню.

Іран жадає від Совєтів звороту довгів

Тегеран. — Іранський амбасадор у Москві вручив Молотову ноту з домаганням звернути Іранові воєнні довги в золоті й долярах та окуповані москалями деякі прикордонні місцевості. Поштовх до цієї ноти дали самі большевики, стараючись поправити взаємини між отими двома державами. Фінансові й прикордонні спори між Іраном та Совєтами сягають подекуди ще до мирового договору з 1828. року, але торкаються головно часу другої світової війни. Тоді через Іран плила до Совєтів широкою річкою допомога Злучених Держав за законом про „наєм і позику" і Совєти користувались іранським транспортом та всіми іншими засобами. В заміну за іранські гроші, що ними Совєти покривали видатки червоної армії, яка підчас 2-ої світової війни перебувала в Ірані, Совєти зобов'язалися заплатити 11 тон золота і 8 мільйонів долярів, чого досі не зробили. Передбачується совєтсько-іранську конференцію у цих справах у Тегерані.

ЗДА обмежують свободу рухів совєтських шахістів в Ню Йорку

Москва. — Заступник совєтського міністра закордонних справ Вишинський повідомив Злучені Держави, що совєтські шахісти не поїдуть взагалі на шаховий турнір до ЗДА, якщо американський уряд не відступить від свого рішення, що совєтські шахісти можуть в Америці перебувати тільки на території великого Ню Йорку і не мають права виїздити поза нього. Конкретно, большевики звертають увагу, що совєтські шахісти, за американською клявзулею, не матимуть змоги мешкати в домі совєтської делеґації в Об'єднаних Націях, що знаходиться в Глен Ков, 12 миль поза Ню Йорком. Вишинський скаржиться, що американське застереження „суперечить елементарним вимогам міжнародної гостинности". Тимчасом, совєтські шахісти вже виїхали у вівторок з Москви і знаходяться в дорозі до ЗДА. Геролд Філіпс, президент американської федерації шахістів, заявив, що він дістав запевнення від Уряду Іміґрації, що совєтські шахісти зможуть відвідати совєтських делеґатів до Об'єднаних Націй в їх домі в Глен Ков. Він їздив до Вашинґтону в цій справі. Совєтським шахістам приділено помешкання в готелі. Американські власті не погоджуються, щоби вони мешкали в Глен Ков, але погоджуються, щоб шахісти відвідали своїх совєтських земляків в їх домі поза Ню Йорком. За законом про внутрішню безпеку країни не вільно приїздити до ЗДА мешканцям Совєтів і підсовєтських держав, за винятком спеціяльних випадків. Шаховий турнір зараховано до таких спеціяльних випадків, але місце перебування шахістів обмежено до терену Ню Йорку, де буде відбуватися турнір.

Помер Ярослав Арсенич

29 червня в Данфині, Ман. в Канаді помер суддя окружного суду Ярослав В. Арсенич, проживши 69 років життя, з того 49 у Канаді. Він народився 1884 року в Березові, на західно українських землях, і в 20 році життя мусів залишити рідну землю із-за політичного переслідування польсько-австрійською владою. В Канаді спочатку працював як фізичний робітник, але наполегливою працею здобував щораз то вищі становища: вчителя, перекладача в суді, адвоката і вкінці окружного судді. Він перший із українців дістав був титул „королівського радника", а 1948 року перший із українців був іменований окружним суддею в Давфині. Покійний брав живу участь у громадському житті.

Тіто не бачить засадничих змін в Совєтах

Білгород. — „Не вірю, щоби Совєти змінили свої засадничі цілі" — заявив маршал Тіто, даючи обширне часописне інтерв'ю у своїй літній резиденції в гірському містечку Брод, у Юґославії. Тіто говорив без ніяких обиняків про Совєти і їх політику. Він признав, що під натиском наслідків попередніх великих совєтських помилок Совєти і їх сателіти роблять тепер поважний зворот у своїй політиці, проте без зречення від давніх цілей. Тіто особливо покликався на зміни в Мадярщині, де новий прем'єр Імре Надь, заступивши всесильного досі мадярського диктатора Ракоші, йде на уступки хліборобству та обіцяє всьому населенню замінити поганий чорний хліб — білим.

ПОЛОЖЕННЯ В БЕРЛІНІ ДАЛЬШЕ НАПРУЖЕНЕ

Берлін. — Совєтські танки і бойові військові частини знову ввійшли у східню частину міста, займаючи головні „стратегічні" пункти у сподіванні нових робітничих заворушень. Берлін повний поголосок на тему нових масових можливих страйків, що їх буцім-то підготовляють східньо-берлінські робітники на знак протесту проти арештування й імовірно засудження та депортування на схід — учасників заворушень з 17-го червня. Втікачі із східнього Берліну кажуть, що головна маса танків зосереджена у Фрідріхсгайм-Парк, два бльоки від Сталінської Алеї, де розгорнулись були перші заворушення минулого місяця. Проте східньо-берлінські комуністичні власті повідомили західньо-берлінських Високих Комісарів про скасування від нинішнього дня бар'єрів, заведених совєтами в Берліні минулого місяця під час тамошньої революти. Західні альянти у 4-ох нотах домагалися привернення свобідної комунікації в цілому Берліні та відкинула домагання Совєтів щодо ґарантій, що з Заходу не будуть до східньої частини Берліна продіставатися „злочинні елементи", зазначаючи ще раз, що вони не мають нічого спільного з робітничими заворушеннями. Східньо-німецький уряд сповістив, що „велика більшість" арештованих під час отих заворушень осіб випущена вже на волю. Перевірити це можна буде щойно тоді, коли буде свобідніший рух між двома частинами міста. Теперішній рух спротиву серед населення підсовєтської зони Німеччини наставлений на „сидячі страйки": в годинах праці всі робітники з'являються у своїх фабриках, але не працюють, тільки сидять при своїх машинах, вертаючись на ніч додому. Такий пасивний робітничий спротив означає відмову від одвертого вуличного бунту, що його не можна робити голими руками проти танків і війська. Все ж, самі комуністи не є певні, чи в Берліні буде спокій: вказує на це однаково згадане пересунення із передмість до центральних дільниць танкових частин війська, як теж гостра пересторога під адресою приїжджих із Західнього Берліну.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На три місяці	2.75	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сіти і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЩЕ ОДНА КНИЖКА ПРО УКРАЇНУ

„Треба дякувати, що маємо такого енергійного вченого, яким є проф. Маннінґ, книжки якого уможливлюють американцям нав'язати контакт з визначним і нами занедбаним европейським народом", писав в Ню Йорк Таймс С. Л. Золцберґер з нагоди появи книжки проф. Кларенса А. Маннінґа п. з. „Україна 20-го Сторіччя". Сотки прихильних рецензій появилися про цю книжку, видану заходом і коштом Українського Народного Союзу, по різних американських газетах і журналах. Сподіємось, що й „Україна під Совєтами", яка щойно появилась на книжковому ринку, знайде в Америці таку саму оцінку. До того ця нова праця проф. Маннінґа повинна викликати ще більше зацікавлення, ніж його інші праці про Україну, її історію та культуру, бо її тема нині дуже актуальна, на що видавці (Букмен Асошіейтс) звертають окрему увагу, при чому підкреслюють, що автор користувався науковими працями цілого ряду українських науковців, перебуваючих як Ді Пі в Західній Европі. Ці праці зібрало й переслало У.Н.Союзові Наукове Товариство ім. Шевченка. Видавці пишуть ще таке:

„Книжка ця має багато цінного матеріялу, якого досі не було. Спеціяліст і звичайний читач знайде в ній багато повчального про соціяльні й економічні умовини, хліборобство, релігію, пересування населення (насильне й природне), совєтську мовну політику, українську літературу, природні науки під Совєтами, медицину. Але як важливими ці інформації не були б, мабуть більше значення для Вільного Світу має цей факт, що Україна та її населення стали від самого початку комуністичного режиму ґіґантською ляблораторією для дальших совєтських підбоїв. Совєтські верховоди почали якраз на українськім народі здійсняти свою програму розкладу, інфільтрації, підбою, експлоатації та русифікації, яку вони по Другій Світовій Війні застосували з таким великим успіхом до інших країн. Українці дорого заплатили за цю ляблораторію, бо гинули мільйонами. Що сталося в Україні, тепер діється в Варшаві, Будапешті, Букарешті, Софії . . ."

Ця книжка, що обіймає також і одну та другу совєтську окупацію Західної України, доведена в своїй історичній аналізі до найновішого часу, бо до смерти Сталіна. В останнім розділі підкреслено, що хто б не заняв місце Сталіна, Маленков, Берія, чи хто інший, це не матиме ніякого впливу на русифікаційний та централістичний курс Москви. „Мирові промови" Маленкова, читаємо в цьому розділі, мають на цілі „збудити в багатьох західніх націях надію на можливість кращих зв'язків з СССР; це цілковито відповідає совєтським плянам, що намагаються порізнити противників". В цьому самому уступі автор звертає ще увагу американських чинників на „промови і писання російських емігрантів, які треба розглядати критично з приводу їхнього відношення до України та інших неросійських народів, що їх підбили царі, а Совєти те саме повторили, а тепер в ім'я великоросійського комунізму піддають їх новій добі русифікації". Автор перестерігає, щоб не дати себе баламутити теж і новому совєтському режимові Маленкова, бо на ділі „він не менше толерантний щодо національних різниць та почувань неросійських народів, як був ним попередній режим". Ствердивши, що „українці є сьогодні невільниками Москви на своїй рідній землі", автор заявляє, що „як би Кремлеві вдалося переконати українців почувати себе щасливими в неволі, тоді він міг би перемогти". В такому сенсі написана ця книжка, яка є не тільки короткою історією мучеництва українського народу під комуністично-московською окупацією, але пересторогою вільного світу щодо рішальної ролі, яку відіграє Україна в поході Москви на підбій цілого світу.

Думаємо, що тих кілька слів вистачить, щоб наші організації та громадяни відчули, що їм треба подбати, щоб ця книжка знайшлася якнайскорше в руках впливових американців. Перед у цьому повинні вести члени У.Н.Союзу та його відділи, так, як це бувало з попередніми того роду виданнями Союзу про Україну.

КРЕМЛЬ ЗМУШЕНИЙ ДО ВІДСТУПУ

Останні події за залізною заслоною дають багато доказів на те, що Кремль був змушений до відступу в двох основних питаннях своєї політики: національній і соціяльно-господарській. Відступ цей є тільки тимчасовий і тактичний, але він є і він був накинений Кремлеві поставою поневолених народів, що з черги дозволяє на деякі надійніші висновки.

Відступ в національній політиці Москви позначився головно в Україні та Балтійських країнах. Правда, Україна вже пережила одну „українізацію", після якої наступило ще основніше й ще жорстокіше нищення всіх проявів української політичної, культурної й господарської самобутности, але теперішній відступ Кремля в тій справі, позначений відставкою секретаря Центрального Комітету партії Л. Мельнікова, доказує, що Кремль не тільки не виграв війни проти українства, але навпаки, він прийшов до переконання, що на довшу мету він її виграти не може.

Подібне можна б сказати й про соціяльно-господарський фронт. Після пропаґанди про відбудову України, про забезпечення населення всіми потрібними добрами та про високий рівень продукції, нагло приходить признання, що практично всього не дістає, що те, що є, має малу вартість, та обіцянка на поліпшення. Очевидно, Кремль старим звичаєм шукає жертвенних козлів та скидає вину за все на „низові клітини", але населення знає, що справжні виновники сидять в Кремлі та їхні наставники в Києві, як і знає ціну кремлівським обіцянкам.

Відступ Кремля в Україні помітний теж в підсовєтській українській пресі. Ще недавно не було числа газети, в якій не було б повно лайки на „буржуазних націоналістів" та славословій на честь „старшого брата". Тепер вже майже не подибується ні одного, ні другого. Колись було повно закликів і коментарів в справі „укрупнення колгоспів". Тепер жадної згадки про те й навіть не відомо, чи „укрупнили" ті колгоспи, чи ні. В останньому повідомленні з обіцянками про поліпшення забезпечення населення товарами широкого вжитку комуністичний режим признається, що теперішнє господарське положення в Україні та життєвий стандарт українського населення ще не досягнув навіть передвоєнного рівня. Сьогодні вже й тут, між нами на американській землі, є тисячі осіб, які знають, як виглядав той передвоєнний „рівень", отже можна легко відтворити образ того, що існує сьогодні. Очевидно, що Кремль, який горлав на весь світ, що „жити стало ліпше, жити стало веселіше" тоді, як мільйони українців гинули з голоду, признається тепер до труднощів не без причини. Це з черги потверджує, що він є у відступі та що його до того відступу змушено.

Подібний відступ Кремля позначується й в т. зв. сателітських країнах. В Німеччині припинено колективізацію, в Румунії збільшено харчові приділи, в Чехословаччині скасовано проголошений перед тижнем закон про каторжну працю й все це зроблено щойно після цілої низки заворушень в тих країнах, після того, як в Берліні та інших містах Німеччини, Чехословаччини й інших країн виступили робітники з п'ястуками проти совєтських танків, як позривали й потоптали совєтські прапори та в інший спосіб почали проявляти активний і пасовний спротив совєтському режимові.

Рівночасно з відступом на внутрішньому фронті, Кремль відступає й в закордонній політиці, як це видно в Кореї та в цілій теперішній совєтській „мирній офензиві". В обидвох випадках відступ Кремля не є добровільний та відбувається під натиском з одного боку постійно збільшуваної оборонної сили вільного світу, а з другого — під натиском доведених до розпачі поневолених народів. Кремль мусить відступати, бо потребує часу на нову консолідацію своєї розтягненої внутрішньої й зовнішньої політики, потребує часу на консолідацію своєї власної влади після смерти Сталіна, але він цілком певно перейде до нового, ще більшого й ще грізнішого наступу, якщо тільки скріпить свою силу та як послабиться внутрішній і зовнішній фронт спротиву. В таких обставинах потрібно найповнішої мобілізації й консолідації всіх волелюбних сил світу та їх максимальної активности й ініціятиви, щоб теперішній відступ Кремля приспішити та перетворити його в повний і остаточний розгром тої найбільш злочинної в історії людства форми імперіялізму, якою є міжнародний большевизм.

Світозор Драгоманов

ЗУСТРІЧ ЖУРНАЛІСТІВ У ВЕНЕЦІЇ

Друга европейська зустріч представників західно-европейської преси, яка відбулася в кінці квітня цього року у Венеції, в Італії, була організована Европейською Спілкою Федералістів. Перша така зустріч відбулася минулого року в Беладіно і в ній взяли участь коло 200 журналістів переважно обласних часописів різних країн Західної Европи.

Друга зустріч відбулася з участю 400 журналістів, директорів, редакторів з шести країн пляну Шумана, а також представників преси Британії, Австрії та Швайцарії. Ці журналісти через органи преси, в яких вони працюють обслуговують 80-90 мільйонів читачів, тобто половину населення західно-европейської спільноти.

Почин Европейської Спілки Федералістів дав можливість представникам преси одержати відомості про господарську, політичну і мілітарну інтеґрації Европи. Журналісти мали можливість також розглянути положення преси в їх країнах й виявити свої позиції щодо европейських проблем.

Про всі ці проблеми було подано журналістам точні і документовані доповіді..

Нарешті зустріч сприяла встановленню зв'язків між самими журналістами. Зустріч влаштовано під патронатом таких осіб: д-р Конрад Аденауер — федеральний канцлер Західно-Німецької Республіки; д-р Вільям Дресс — президент Ради міністрів Голляндії; Пь'єр Дюпонґ — президент Люксембурзького уряду; Алсід де Ґаспері — президент Ради міністрів Італії, Рене Майєр — президент Ради міністрів Франції, Жан ван Гут — президент Ради міністрів Бельгії і Жан Монне — президент Високої влади Европейської Спільноти Вугілля і Сталі.

Люїджі Ейноді ,президент Італійської Республіки надіслав журналістичній зустрічі послання такого змісту:

„П'ять років тому, на конґресі Европейської Спілки Федералістів, я висловив побажання, щоб принципи, виложені в артикулі II італійської конституції, були здійснені у вільній Европі, щоб охоронити і зростити мирний добробут світу. Потрібні для цього обмеження суверенітету вже діють в Европейській Спільноті вугілля і сталі. Я висловлюю бажання журналістам, зібраним у Венеції, щоб вони широким кроком дали поступ своїми обдуманими висновками федералістичній ідеї на шляху її здійснення. Треба удосконалювати організацію народів, які вірять в той самий ідеал свободи, миру і справедливости. Нехай цей майбутній поступ буде рішений бажаннями більшости, навіть кваліфікованої, сполучених народів. Всякий частковий початок, навіть скромний, повинно розглядати сьогодні як обіцянку і запоруку майбутніх вірних і величних здобутків".

Президент Ради міністрів Італії А. де Ґаспері прислав привітальну телеграму, в якій сказано: „Мої найкращі віншування йдуть до почину, який в другий раз сполучає людей, вірних справі Европейської Спілки, осіб, благородна професія яких робить особливо кваліфікованими, щоб збуджувати чутливість громадської думки і щоб освітлювати останній цілі великого діла, якому ми віддані. Братерство народів, добробут і безпека — це мета, яку поставили собі державні мужі Европи і яку вони досягнуть швидше при вашій активній співпраці. Хай живе Сполучена Европа!"

Жан Монне, президент „Високої влади вугілля і сталі" надіслав послання, в якому відзначив:

„Наші народи, обмежені вже віками надто вузькими кордонами, поділені національними суперечками, вже не жили в маштабі сучасного світу і протиставлялись одні другим в кривавих суперечках. Спільна постава їх ресурсів усуне між ними підозріння і недовір'я. Ідучи дальше цим шляхом, засвоюючи спільний погляд на наші спільні проблеми, даючи собі спільні правила, спільні інституції, ми створимо собі, ми, Европейці, умови, які дозволять нам, а також всім тим, хто захоче до нас прилучитися, брати участь, як в минулому, в розвитку цивілізації і водночас сприяти нашому щастю і скріпленню миру в світі".

На зустрічі були присутні видатні представники дипломатії, урядів, парляментів, комісії, що розробила проєкт Конституції Европейської Політичної Спільноти.

Урочисте відкриття відбулося в Палаці Дожів, пам'ятнику славного минулого Венеції, в присутності кардинала Джузеппе Ронкалі, венецького патріярха, мера Венеції, президента Центрального Комітету Европейської Спілки Федералістів — д-р Е. Коґона, державного секретаря Італії Л. Бенвенуті. Останні три виголосили привітання, а д-р Е. Коґон виголосив промову, в якій підкреслив значення „великої пригоди", початку будівництва Сполученої Европи.

Другий день зустрічі був присвячений Політичній европейській Спільноті. Депутат німецького федерального Бундестаґу, д-р фон Брентано зробив доповідь про проєкт конституції спілки шести держав (Зах. Німеччина, Франція, Італія, Бельгія, Голляндія, Люксембурґ). Він назвав це „справжньою революцією, переведеною без шуму". Після цієї доповіді, вібулася дискусія ,в якій брали участь представники часописів Італії, Франції, Бельгії, а також політичні діячі. Л. Бенвенуті, який головував, підкреслив у своїх висновках значення психологічного „шоку", який викличе вибір загальним голосуванням обох палат Федеральної Европи.

Третій день зустрічі був присвячений ринкові вугілля і сталі.

Четвертий день пройшов під гаслом: „Чи ми добре поінформовані про европейські проблеми". Головував б. румунський міністер закордонних справ Г. Ґафенко. Доповіді були виголошені представниками преси Німеччини, Бельгії, Франції, Італії тощо, на теми: „Щоденна інформаційна преса" і „Преса та Европейські Спільноти", після яких відбулася цікава дискусія, в якій осуджувано пресу, яка розпалює націоналістичні пристрасті і забобони. Як висновок з дискусії голова Г. Ґафенко сказав: „Щоб створити Европу, треба перш усього мати сміливість показати яскраво, що Европа живе в нас. Коли всі політичні мужі це зроблять, народні маси краще зрозуміють, що Европа представляє не політику, а необхідну потребу".

„Круглий стіл" — так названо було п'ятий день зустрічі. Темою дискусії було: „Націоналістичні крайності, забобони, наперед визначені думки в пресі наших країн". Журналісти спромоглися виявити помилки і шовіністичні забобони, в полоні яких часто буває преса. На конкретних прикладах показано, як той самий факт часто і різно відбивається в пресі різних країн в залежності від минулих політичних позицій. Ці забобони виявляють себе неправильними інформаціями, неповними або фальшиво спрямованими.

Головуючий Алєксандер Марк, підводячи підсумки дискусії, висловився проти уніфікованої преси і ствердив, що треба залишити крайовій і місцевій пресі нинішню структуру, бо треба спиратися на малі спільноти, щоб створити Европу, яку хочуть федералісти.

Останній день зустрічі був присвячений проблемі „обов'язків і величі европейської оборонної спільноти".

Доповідь на цю тему виголосив колишній віце-президент французької ради міністрів, нині депутат французького парляменту Р. Г. Теткжан. Після доповіді відбулася дискусія, в якій взяли участь як противники, так і прихильники европейської армії.

Шостий і останній день зустрічі закінчився виступом генерального делеґата Европейської Спілки Федералістів Спінеллі, який повідомив, що Спілка незабаром почне видавати для преси спеціяльний „Бюлетень", де будуть опубліковані різні студії про які не подають відомостей телеграфічні аґенції.

Наприкінці зустрічі, головуючий визнав, що її треба вважати досягнення на шляху до створення Сполученої Европи, як впорядкованого цілого.

ПОЛІТИКА РОЗГУБЛЕННЯ І ЗБЕНТЕЖЕННЯ

Револьта втомлених, вимучених, виголоднілих і винуждених німців з-під совєтського режиму у Східній Німеччині з дня 17-го червня одним махом пересунула всю проблему політики ЗДА до СССР і його поневолених народів із ділянки теорій в царину практики. У повені промов, дискусій, статтей і брошур на тему, якою має бути ця політика, втопилася здорова думка, за якою повинна йти завжди здорова дія. Затратився такий прикметний американцям „коммон сенс" і прийшла хаотизація цієї думки. Впродовж коротких трьох місяців показалося вдруге, що „політика співпраці" і „політика здержування", чи „політика визволювання" — це фрази, бо насправді ввесь Захід, зокрема ЗДА не мають ніякого ясно скристалізованого пляну своєї політики, що його трималися би при всіх передбачених і непередбачених нагодах, приймаючи за кожним разом тільки логічні висновки з твердо устійнених логічних засновків, і то без вагань і рішуче, як цього вимагає момент. Так було після смерти Сталіна, коли розгублення і збентеження настало в усіх західніх столицях із Вашинґтоном включно, і також, може у ще більшій мірі, було після спонтанного зриву в Берліні й Саксонії. Карикатуристи представляють отого західного обсерватора, як він стоїть по цьому боці залізної завіси з роззявленим ротом, дивиться, як на сході маси голіруч кидаються на танки, і розгублено питається: „А що я маю робити?"

І нічого той протикомуністичний Захід не зробив, дивився на сам бунт і дивився, як його присмирювали скорострілами та масовим виарештовуванням людей, дивиться і далі, як там настає знов цвинтарний спокій, висловлюючи свій подив для геройства збунтованих злидарів. Оту порожнечу політичної думки Заходу освідомили собі берлінці і всі німці і всі ті, що сподівалися активної помочі від нього в моменті, коли вони самі, маніфестанти готовости згинути за волю, повстали проти тиранії. Наслідки дуже для Заходу прикрі: німецька преса заговорила про небезпеку для американців „втратити обличчя" серед поневолених Совєтами народів, таксамо, як на Далекому Сході грозить Америці те саме від конфлікту з корейцями на тлі „апізментських" експериментів у Панмунджомі.

Витворюється парадоксальна ситуація: З одного боку ввесь світ бачить внутрішню гнилість Совєтів і дійсне, активне бажання поневолених народів боротися за своє визволення, з другого боку, замість рости в цьому моменті в пошані і втішатися більшою популярністю — З'єдинені Держави тратять скрізь на цій популярності. Зрозуміння чи бодай вичування, що тут щось не в порядку, знайшло своє місце у запитах, поставлених до през. Айзенгавера останньої середи. Як ми вже звідомляли, през. Айзенгавер ще раз підкреслив, що ціллю Америки є а) піддержувати свободолюбні народи і б) витворювати серед них певність, що вони не є самітні в світі та мають сильних і вірних приятелів. Однак водночас підкреслив, що Америка не думає фізично вмішуватись в справи поза залізною завісою, себто не інтервеніювати, не викликувати вражень будь-якої [illegible].

Логічно виринає запит: У чому тоді полягає „політика визволювання", коли вона виключає останню, але й найсутнішу консеквенцію — активної помочі поневоленим народам, коли вони дають докази, що хочуть визволитись?! Казати їм повставати, кривавитись і пробувати лише власними силами визволити себе? Але ж усі найкращі і беумовно авторитетні знавці відносин під Совєтами та в усіх сателітських країнах стверджують одностайно, що при всій гнилості диктаторських систем неможливо знищити голіруч модерну тиранію, оперту на велетенській збройній силі і найштудернішій системі донощицтва, поліційної контролі та масових репресій. У чому ж полягає ця приязнь до поневолених народів і в чому бажання помогти їм?!

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові!

Вол. Дорошенко

МОЇ СПОГАДИ ПРО С. ПЕТЛЮРУ

(6)

Охранка підготовила до цього процесу величезний матеріял у вигляді обширного огляду українського руху новішого часу, з силою силенною імен і прізвищ. Фіґурували там, як я вже згадав, і діячі „Союзу визволення України" в найфантастичніших ролях.

Цей еляборат опублікував Иосип Геймайзе в 1-му томі „Археографічного Збірника", що вийшов у Києві 1928 р. накладом Історичної Комісії Української Академії Наук, тобто відділу Академії, що ним керував М. Грушевський. Докладний розгляд цього еляборату помістив я тоді ж у фейлетонах „Діла".

Отже декларація не виправдала сподівань її інспіраторів і авторів. Годі заперечувати ,що була вона актом у високій мірі неполітичним і з погляду української національної рації більш, ніж нещасливим, просто шкідливим, бо українську проблему з міжнародної зводила до чисто внутрішньої справи російської держави.

Нашим леґальним наддніпрянським політикам найкраще було б у тодішніх обставинах мовчати, ніж виявляти льояльність, та ще й як бачимо, безпредметову, до держави ,що завжди й систематично нищила Україну. Залізли б собі на традиційну українську піч, так дотепно оспівану Вол. Самійленком, і „переспали б лихо", як це чинили їхні попередники в часі лютої реакції 80-их років . . .

Ми не знаємо, в якій мірі декларація покривалася з поглядами самого Петлюри. Він міг бути тільки чисто формальним її автором, а не ініціятором. На жаль, тепер нема нікого в живих, хто міг би розкрити цю таємницю. Хіба, може, дружина Головного Отамана, Ольга Опанасівна щось могла б сказати в цій справі.

Проте, знаючи ставлення Петлюри до австро-німецького втручання на Україні в 1918 р., коли він був у принципі проти орієнтації на німців, можна припускати, що він, бодай у якійсь мірі, поділяв становище декларації. Петлюра, як М. Грушевський і Ол. Шульгин, орієнтувався на Антанту.

Одначе, я певний, що якби тоді був на Україні М. Грушевський, то декларація не мала б такого проросійського характеру, не вважаючи на його неприхильне відношення до австро-німецької орієнтації, яке він висловлював ще геть перед війною, критикуючи галицько-українську політику. Для цього Грушевський був далеко більше політично-виробленим, ніж інші російські українці, бо недаром же жив він довший час у конституційній Австрії. Наші наддніпрянські земляки не були настільки політично вишколені, бо таки не мали до цього змоги.

Безперечно, як би Україна могла була тоді продержатися в війні з осередніми державами в союзі з Антантою, поки не завалилися б Центральні держави, то історія покотилася б іншим шляхом. Але ми знаємо, що було це в тих обставинах річчю абсолютно неможливою.

„Союз визволення України", як організація протиросійська, займав тоді єдино можливу для себе позицію, але, очевидно, він не мав би нічого проти того, щоб закордоном Росії й Осередніх держав чувся якийсь інший український голос, який обстоюючи українські державницькі ідеали, критикував би політику Центральних держав у їх відношенні до українських справ і населення, — а критикувати, як знаємо, було що, але рівночасно протиставлявся б і російському загарбництву та перестерігав Антанту перед таким непевним союзником.

Але, на жаль, ніхто з визначніших українців не взяв на себе такої місії. А це ж можна було б робити, сидячи в Швайцарії, або в котрійсь іншій невтральній країні. Звідти б можна було впливати й на політику Лондону, Парижу й Вашинґтону.

Проф. Тишкевич, що сидів тоді в Женеві, не здобувся на таку політику, може тому, що не мав відповідного до того оточення, а женевські українці, крім Євгена Бачинського, що тримав із Союзом, не мали нічого кращого до роботи, як паплюжити Союз на догоду москалям. Лишався ще єдиний Михайло Грушевський, якого з небезпечного для його життя становища — між московськими аґресорами й польсько-мадярськими вішателями — вирятував „Союз визволення України", але й він, замість їхати на Захід, подався чим дуж на Схід. Грушевський поспішав, щоб керувати українською політикою на місці, боячись, щоб земляки не наробили помилок. Він не сподівався, що зараз по приїзді попадеться в московський зашморг. Завела його до цього його орієнтація на демократичну Росію. У Відні Грушевський почував себе осамітненим, бо там не було нікого йому близького, щоб поміг йому якслід передумати, що робити. Як знаємо, офіційні галицько-українські політики були до нього ворожі саме за його критику їх австрофільства.

Правда, зобов'язався був наш колишній товариш, Левко Юркевич, що перебував на початку війни у Відні й з причини своєї соціялдемократичної „чистоти" не хотів увійти до „Союзу", вести таку критичну політику у відношенні до обох воюючих сторін і „Союз" допоміг йому задля цього видістатися з Відня до Швайцарії, але що ж, опинившися в Женеві, Юркевич забув за свої обіцянки і замість бити Росію й Австро-Німеччину, узявся громити „Союз", підпомагаючи цим московських патріотів, в тім і теперішнього співробітника ульмівських „Українських Вістей" Гр. Алексинського, висувати проти Союзу в ім'я єдиної й неділимої нікчемні наклепи.

Розуміється, декларація „Украинской Жизни" не висловлювала поглядів усього українського громадянства. Молодше покоління все було перейняте „пораженчеством", себто бажало поразки Росії у війні. Між ним багато було прихильників протиросійських писань Дм. Донцова. Гістерична писанина російської преси, що з піною на устах виступала проти „зрадницького", мазепинського „СВУ", привертала до нього симпатії молоді. Прихильники „Союзу" нав'язали з ним зносини через лінію фронту, висилаючи до нього двічі Євгена Голицинського, що колись разом із членами президії „Союзу" належав до РУП—УСДП. Але керівники української політики, орієнтуючися одні на демократичну, другі на соціялістичну Росію, інші взагалі в ім'я „спільного котелка" — ставилися до „Союзу" неґативно.

Виявилося це, як знаємо, за Центральної Ради, коли так звана „Мала Рада", на своїх засіданнях під предсідництвом М. Грушевського відреклася „Союзу".

Очевидно, це було зроблено в догоду демократичним і соціялістичним групам, — тим москалям і жидам, яким була ненависна Самостійна Українська Держава не менше, як теперішнім нашим „приятелям" у ЗДА.

Тільки статті в „Новій Раді" Петра Чикаленка, що його „Союз" визволив із німецького полону й вивіз до Швайцарії, орієнтували наддніпрянське громадянство про заслуги „Союзу". Згодом признання за свою роботу дістав „Союз" і від самостійницьких кіл, що гуртувалися навкруги колишніх „Тарасівців" — д-р Івана Липи й & (пор. брошури про „Союз" покійного д-р Юрія Липи сина Іванового, видані 1918 р. в Одесі).

А втім, навіть сам М. Грушевський у тих виданнях своєї „Ілюстрованої історії України", що виходила під час визвольних змагань, не забув згадати й про „Союз", як патріотичну й заслужену українську організацію. Це найкраща відповідь різним обвинувачам „Союзу" в роді Ол. Верхівського Варакути та йому подібним

А. Юриняк

НАЦІОНАЛЬНЕ ПИТАННЯ В ДІЯЛЕКТИЧНОМУ ПЕРЕКРОЇ

(„Директивна проробка" Леоніда Мельнікова в центрі і на місцях. Матеріял для сценарія).

I.

1. Москва, Кремль. Засідання Президії ЦК компартії СССР. Викликаний для звіту генсек України Мельніков кінчає свою звітну доповідь словами стандартного прикінцевого заокруглення:

„Під мудрим керівництвом Президії ЦК Компартії СССР українська парторганізація росте і міцніє, переборюючи всі труднощі і небезпеки, створювані ворогами партії і нашої політики миру. Хай же живе і веде нас до дальших перемог мудрий колегіяльний геній Президії!"

Маленков. — Що ж, товариші, звіт тов. Мельнікова, я думаю, ми обговоримо ширше, спиняючись головно на недоліках, на тінях, бо тов. Мельніков сам у себе тіней не бачить. Хто має слово?

Хрущов. — Прошу мені. Тов. Мельніков не тільки не згадав про тіні в українській парторганізації. Він не згадав ні словом про величезні перегини й викривлення нашої національної політики, допущені ним у західноукраїнських областях. На цім ґрунті там шириться невдоволення і неспокій поміж людністю.

Мельніков. — Прошу слова. Неспокій ширять аґенти Волстріту, акули та палії війни. Ми їх пильно виловлюємо й ліквідуємо.

Берія. — Не задавайся, Леоніде. Ти ж знаєш, що це спеціяльність моїх ребят. Вони це роблять навіть без твого відома. А ось у нацпитанні ти справді перебрав міру: якою мовою в тебе викладають львівські професори? Російською? А що сказав Володимир Ільїч Ленін? „Дайте їм дві мови, а коли треба, то й три або п'ять!" Забюрократився тов. Мельніков, як видно, творів Леніна не читає.

Молотов. — Величезною провиною тов. Мельнікова є те, що своїм русотяпським курсом у Західній Україні він підривав довір'я Заходу до наших миролюбних і демократичних гасел, до всієї нашої політики у відношенні закордону. Вже одна згадка про акул і паліїв війни з Волстріту, наведена щойно тов. Мельніковим на своє виправдання, свідчить про його цілковите нерозуміння нашої зовнішньої політики сьогодні. Поки ми не дістали до своїх рук полонених для репатріяції, нам акул не дрочити, а присипляти лагідненько мирними мелодіями.

Мікоян. — Безперечно. Тоді й закордонна торгівля наша краще йтиме.

Булганін. — Взагалі, помосму, треба тов. Мельнікову перебудуватися. Армії, скажімо, справа воювати. Але ж вона вміла повертатися як слід і в нацпитанні: в часі вітчизняної війни ми аж два фронти — середній і південний — назвали українськими!

Хрущов. — Я гадаю, товариші, вже можна зробити оргвисновки. Доведеться тов. Мельнікову на даному стані спочити. Як ти на це, тов. Мельніков?

Мельніков. — Я, товариші, тепер цілком ясно бачу свої помилки. Ці помилки вже переросли в злочин супроти партії і народу. Я каюсь і виконаю все, що потрібно для партії й Батьківщини.

Берія. — Так би й давно. Винен — катай відразу. Нічого все на Волстріт звалювати. Це не твоя спеціяльність.

Хрущов. — Пошлемо тебе, тов. Мельніков, на низову роботу. Там матимеш час підзубрити нацпитання в перекрої сучасности. Пізніш буде видно — як будеш потрібний, витягнемо знову на руководящу.

2. (Засідання відбувається далі, але вже без Мельнікова).

Хрущов. — Кого ж нам все таки зробити генсеком в Україні? Адже туди треба послати міцного, витриманого товариша, битого на перегинах і недогинах...

Каганович. — Може Григорія Івановича Петровського? Нащот битости стаж має неабиякий. Всю рідню перебито і сам, сказати б, не був при житті понад 15 років... Знову ж Україну таки знає.

Берія. — Старенький дуже. Порохно сиплеться. Не буде й за що критикувати.

Мікоян. — У мене є один товариш з Кавказу. Дудлисклянц. Ділова голова — бачить одразу світло й тіні. Знову ж, бойовий, міцний товариш — був у Муравйовських матросах при здобутті Києва. Тож і Україну дещо зна.

Маленков. — Прізвище підозріле, уркою відгонить. Треба б, все таки, когось із більш пристойних.

Берія (повчально). — Прізвище звичайне і зрештою не в прізвищі справа. Проте наше завдання — якнайдужче замилити очі Заходові. За інших рівних показчиків перевагу слід дати, очевидно, кандидатові з прізвищем українським.

Хрущов. — Єсть! Зробимо генсеком тов. Кириченка — він же й зна цей пост, бо три роки був заступником генсека.

II.

Обласний центр в Україні. В обкомі компартії відбуваються збори обласного партактиву. Обговорюється доповідь секретаря Обкому тов. Баланди - Бузанова на тему „Національне питання в діялектичному перекрої і помилки Л. Мельнікова".

Баланда - Бузанов (подає прикінцеві тези - висновки своєї доповіді): — Таким чином, товариші, національне питання є похідне від соціяльного (Ленін, том VIII., стор. 235; Сталін, „Питання ленінізму"). Проте вони, нацпитання, зокрема на даному етапі, має свою специфіку, чого не доглянув бувший генсек тов. Мельніков. На цю специфіку, діялектично-воз'єднавчий перекрій, виразно вказують хоронителі заповітів Леніна-Сталіна, колеґіяльні продовжувачі їх великого діла товариші Маленков, Берія і Молотов. Хай живе Президія ЦК і світовий мир народних демократій!"

(Бурхливі довготривалі оплески).

Головуючий. — Хто хоче висловитись?

Писаренко. — Я, як редактор обласної газети „Стовідсоткова правда", признаюсь до помилок, що виявилися в недоцінці моменту президіяльности нашого керівництва. У мене вийшло декілька чисел газети, що згадують Президію лише 2—3 рази, замість потрібних 10—15 разів. Крім цього, я вмістив був статтю, де засуджено Черчила, тим часом як він перестав бути акулою. Нарешті я не зауважив і не сигналізував національних перекручень тов. Мельнікова. Визнаючи себе винним, обіцяю виправитися і в дальшому не допускати помилок.

Неосвічений. — Прошу слова. Як завідувач обласного відділу народної освіти, я зобов'язуюсь негайно перевірити учительський персонал шкіл области і вдвоє збільшити відсоток учителів з українськими прізвищами. Я вже спустив директиву до всіх шкіл, що директор, завпед і секретар педради творять президію і вирішують шкільні справи президіяльно, а не сам директор, як було досі. А взагалі каюсь і зобов'язуюсь не допускати далі помилок.

Головуючий. — Товариші, які щойно промовляли, правильно, по - президіяльному зрозуміли зміст доповіді. Хто ще?

Попсуйтекст. — Прошу слова! У дорученій мені ділянці Обліту я досі багато чого переочив і допустився ряду грубих помилок. Зокрема недостатньо зважав на президіяльну большевицьку боротьбу за мир. Відсьогодні я пильно стежитиму, щоб у підлеглій мені установі, перед дозволом друкувати те чи інше видання, слово **війна** було скрізь замінено словом **мир.** Таксамо і з перекрученнями в нацпитанні.

Баланда-Бузанов. — Правильно, товаришу! Мир і нацпитання діялектично тісно пов'язані.

Мельніков. — Я, товариші, керую облторгом і серед моєї продукції книжок та газет нема. Але не було на крамі досить наличок-ярличків з мирним і президільним текстом, в чому я, безперечно, винен і каюсь. Крім того, я маю нагадати присутнім, що я ніякий родич з Леонідом Мельніковим і нічого спільного з ним не маю. Взагалі моє прізвище в Загсі перекрутили — мій батько був Мельниченко, і я маю на це незаперечні документи.

Головуючий. — Це момент дрібний. Хто ще хоче висловитися? Нема. Заключне слово має доповідач тов. Баланда - Бузанов.

Баланда - Бузанов. — Говорити вже нема чого. Пропоную резолюцію.

Перепелиця. — Я прошу слова, щоб засудити свої помилки.

Головуючий. — Що саме? Тільки коротко, в двох словах.

Перепелиця. — Під час останньої паспортизації моє прізвище записали „Перепеліцин" і я не заперечив.

Головуючий. — Заперечиш як буде наступна паспортизація. Товариш Баланда, читай резолюцію!

(Тов. Баланда-Бузанов читає приготовану резолюцію, яку збори одноголосно схвалюють).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Филаделфія, Па.

Шкільне свято.

Хочу поділитися з Читачами „Свободи" своїми гарними враженнями, що я їх виніс з відвідин у „гай-скул-і" при вулиці 7-мій і Лігай Евню. 19-го червня ц. р. відбулось там шкільне свято із закінченням шкільного року та відзначуванням найкращих учнів. Було між ними кількох українських юнаків, тут роджених та новоприбулих. Один із них, Ярослав Левицький, син О. Миколи й Анни Левицьких виголосив промову-доклад на тему „До проблеми народів" і вся публіка була захоплена, що молодий хлопчина говорить, як зрілий „орадор". З інших юнаків, що покінчили школу, треба згадати Йосипа Ленчука і Дмитра Биковця, — а інші хай мені вибачать, але я не затямив їх прізвищ. Згаданий Я. Левицький задумує дальше йти на драматичні курси. Він і вся його родина належить до 163-го Відділу УНСоюзу „Єдність".

Іван Суцький.

Міннеаполіс, Мін.

60-річний ювілей професора Віктора Доманицького.

Старанням абсольвентів Української Господарської Академії й Українсько-Технічно-Господарського Інституту та студентів-українців Міннесотського університету, в залі Міннесотської УМСА відбулася Академія, присвячена 60-тиріччю проф. Віктора Доманицького. Академію відкрив абсольвент УГА, доцент інж. Ю. Гончаренко, запрошуючи до почесної президії проф. д-ра Андрієвського, проф. д-ра М. Гайдака та доцента інж. О. Петрова. Серед членів почесної Президії сидів теж ювілят. Доповідь про життя і наукову діяльність проф. В. Доманицького відчитав абсольвент УГА доц. інж. А. Романенко. З доповіді присутні довідалися, що проф. В. Доманицький залишився спершу за окупації большевиків в Україні, але виїхав за кордон весною 1922 року, посвячуючись на еміґрації всеціло педагогічній і науковій праці, як лектор, інструктор, асистент, врешті професор і ректор Української Господарської Академії в Под'єбрадах чи Технічно-Господарського Інституту в Реґенсбурзі. Ректорування проф. В. Доманицького в УТГІ — це зразок праці вченого на громадській ниві. Свою винахідчивість і підприємчивість та запал вмів проф. Доманицький передавати однаково професорам, як і студентам. Доказом того те, що в акад. душ професорського складу, понад 1200 студентів авдиторного навчання і понад 1000 студентів позаочного навроці 1946/47 було вже 120 чання, і це все в ті часи і в таких обставинах, коли навіть німецькі школи не мали можливости нормально вести, у себе дома. Проф. В. Доманицький брав участь в різних наукових з'їздах і є дійсним членом НТШ. У рр. 1936/7 був головою Т-ва Українських Інженерів у Празі. Має поверх 20 друкованих наукових творів, здебільша з ділянки агрономії.

Тепер Ювілят вже від більше 3-х років заробляє на життя фізичною працею. З відкриттям Науково - Дослідчої Програми при Рашієн Фонді (потім Іст Юропієн Фонді) запропоновано проф. В. Доманицькому скористати з наукової стипендії та присвятитись науковій праці, але він відмовився з уваги на політичні тенденції тієї американської установи.

На Академії відчитано численні телеграми з привітами. Ювілятові передано скромний дарунок — друкарську машинку. Зворушливим був момент передачі ювілятові квітів маленькою дівчинкою, Анею Романенко, „від дітей учнів". В Академії взяло чисельно участь місцеве громадянство, старші і молодь. Після закінчення офіційної частини, присутні перевели мило час на товариській гутірці. З цієї нагоди відбулась виставка творів проф. В. Доманицького та видань УТГІ за його ректорування.

Присутній.

Денвер, Колорадо

Денверський калейдоскоп.

В останньому часі наша денверська громада збільшилася знову кількома родинами, що перенеслися тут на сталий осідок. Коли починаємо з ними розмову, то часто чуємо такі слова:

„Чому не пишете нічого про Денвер? Та ж тут не один вибирається до вас і не один шукає на сторінках наших часописів якоїсь згадки про ваше життя, а не знайшовши нічого, починає тратити охоту, бо думає, що Денвер завмер".

Тому, щоб розвіяти такі думки і показати, що Денвер живе і працює, починаємо подавати в реґулярних відступах часу вістки про наше життя. Може в цей спосіб розбурхаємо знову в когось охоту до мандрівки. А коли б хтось бажав одержати докладніші інформації на певні питання, просимо звертатися листовно на адресу:

Lubomyr Koltuniuk
2744 W. Cornell
Englewood, Colorado

а ми радо відповідатимемо на ваші листи.

Шевченківські Роковини. Академію Т. Шевченка влаштувала українсько - американська громада в Денвері дня 22 березня. Управа громади доложила багато старань, щоб ця академія мала справді імпозантний і святочний характер. В програму Академії включено, крім реферату і деклямацій, теж виступи хору, а на закінчення програми інсценізацію „Великого льоху" з відповідними світляними і голосовими ефектами, декораціями і строями.

Весняні Вечорниці влаштовано дня 18 квітня гр. катол. парафією. Імпреза була вповні успішна так під моральним як і матеріяльним оглядами. Танці й різні несподіванки відірвали людей хоч на кілька годин від їх буденних справ і турбот і дозволили їм провести час безжурно і весело.

Наші втрати. Дня 5 травня відпровадила українська громада Денверу на вічний спочинок бл. п. Миколу Вагринівського. Покійний був активним творцем Української Державности в часі першої світової війни, був Директором Департаменту Справедливости УНР, а відтак Міністром Справедливости на еміґрації, а пізніше адвокатом на Волині. Громада втратила в особі Покійного активного і прикладного члена, що до останніх днів, крім праці для вдержання родини, жертвував своїм часом і учив та виховував нашу молодь. Не зважаючи на робочий день і пору, на похоронах з'явилося около 25 осіб. Над гробом виголошено пращальні промови від друзів і родини та від укр. амер. громади.

„Запорожець за Дунаєм". Дня 23 квітня в рямцях викладів про фолькльор народів Східньої Европи, що їх влаштовував слав'янський Відділ Денверського Університету, був висвітлений український фільм „Запорожець за Дунаєм". У звязку з тим була влаштована скромна виставка вишивок і народного мистецтва, а перед фільмом був виголошений реферат про Україну. Сам фільм, на жаль большевицької продукції, повний дешевої пропаґанди. Ціле щастя, що розуміли цю побрехеньку багато присутніх, які на неї найбільш відпорні. Треба зазначити, що ініціятори не поносять в тому випадкові жадної вини.

Свято вождів відбулося в Денвері 31 травня. Свято попередили жалібні панахиди в православній церкві дня 24 травня і в день свята в греко-католицькій церкві. В святочному рефераті вшановано славну пам'ять Петлюри і Коновальця, а теж мільйони жертв голоду на Україні в 1933 році.

Погода. По довшій цьогорічній весні, яка на відміну була досить мокра — на превелику втіху наших домо- і городовласників, яких маємо вже приблизно 20 — Денвер купається від двох місяців у сонці. Правда, температура сягає дуже часто понад 90 ступнів, але ці наші новоприбулі, що ще добре памятають спеки на східньому побережжі, не можуть з дива вийти, що тої спеки зовсім не відчувається. І зі співчуттям згадують своїх знайомих, що паряться десь там в Ню Йорку. Тож усім тим, кому надокучили душні дні і недоспані кошмарні ночі, шлем наш привіт:

„Вітайте в холодному Колораді!"

Л. К.

ЧИ ЧЕРВОНА АРМІЯ МОЖЕ ЗБУНТУВАТИСЬ

„З початком цього року я ще носив уніформу старшини совєтської армії і був в совєтській зоні Німеччини. Німці, які зустрічали мене на вулицях містечка, в якому я служив, імовірно думали собі: „Ось він, московський окупант, причина нашого нещастя і злиднів". Вони, очевидно, не могли знати, що ділося тоді в моїй душі. А я якраз тоді хотів знайти собі місце в рядах борців проти комунізму" — так розпочинає свою цікаву статтю Віктор Маєв в російському журналі „Свобода" за місяць червень ц.р., органі „післявоєнних еміґрантів із СССР", що виходить у Мюнхені. Автор ставить питання: „Скільки в червоній армії таких, як я?" і відповідає, як колишній кадровий старшина, який до останнього часу служив там, що червона армія у своїй більшості ніколи не погоджувалася з протинародною політикою совєтського режиму і комуністичної партії. Він покликується на революційні настрої в старій царській армії, на декабристів, повстання на воєнному кораблі „Патьомків", на рішальний ролі армії в революції 1917-го року та на заворушеннях у деяких частинах червоної вже армії в часі воюючого комунізму. Після війни совєтський уряд позбавив червону армію її попередньої назви „робітничо-селянська" та намагався перетворити її цілком в армію тоталітарного зразку. Однак це йому не вдалося, коли мова про духовий зв'язок армії із народніми масами, і тому червона армія далі страшна для режиму, як частина народу, що має в руках зброю.

Після закінчення війни та репатріяції вивезених на захід на роботи під-совєтських громадян, совєтський уряд ще більше скріпив терор, висилаючи сотні тисяч невинних людей до концентраційних таборів. Ці жертви провинились тим, що оповідали рідні і сусідам, що бачили на заході і як у світлі правди виглядає совєтська пропаґанда. Тому теж совєтське командування ставиться до червоноармійців, які перебувають в окупаційних зонах Німеччини й Австрії, як до пів'язнів. Окупаційна червона армія ізольована від місцевого населення, а командування старається сіяти недовіря між вояками і місцевими людьми. Однак це не вдається, голос правди доходить до червоноармійців і росте серед них невдоволення. „Европа для совєтського вояка і старшини — добра школа, де вони наглядно бачать ввесь обман і всю брехню совєтської пропаганди". З армії, що зробила революцію, совєтський уряд старається зробити армію жандармів, що стояла б на сторожі інтересів гуртка злочинців. Однак це не вдається. „Знаючи настрої в народі, отже і в армії, совєтський уряд лякається, щоб якийсь невідомий до цього часу вояк, підстаршина чи старшина, не крикнув одного дня собі і своїм товаришам: „Годі! Годі дальше терпіти!" В той день, коли це станеться, відкриється нова сторінка в історії" — закінчує свою статтю недавній совєтський старшина.

До речі: Цитований нами журнал „Свобода" — цікаво і живо редагований, але для нього все ще є „200 мільйонів русских" і т.п. нісенітниці. Тому і стаття про можливості бунту в червоній армії промовчує найважнішу проблему: поскільки немосковський елемент в червоній армії являється якраз найнебезпечніший для Кремля, тямлючи прецеденси, що і в Петерсбурзі першим збунтувались вояки-українці і що за другої світової війни червона армія розлетілась в Україні, піддавшись, просто німцям, сподіваючися від них визволення не тільки від режиму, а й національно-політичної неволі.

ЗУАДКОМІТЕТ ПЕРЕДАВ ГРАМОТУ ДЛЯ АРТУРА РІНҐЛЕНДА

В понеділок 29 червня ц. р. в приміщенні Фундації Карнеґі у Ню Йорку відбулися чергові наради Американської Ради Добровільних Агенцій для Допомоги Закордоном, якої то організації членом є теж ЗУАДК.

Під час тих нарад, відбулось між іншим офіційне пращання директора Дорадчої Ради при Державному Департаменті, п. Артура Рінґленда.

Особа п. Рінґленда відома теж нашому громадянству з його виступу на останніх Річних Зборах ЗУАДКомітету. Тоді він сказав, що закінчення переселенчої акції не послаблює завдань ЗУАДКомітету, як визнаної урядом української допомогової організації. Міжнародне положення таке, і можуть зайти такі зміни в ньому, що праця ЗУАДКомітету збільшиться і цій українській організації доведеться нести допомогу українському народові. За приязне ставлення до проблем українців, Екзекутива ЗУАД Комітету рішила передати п. Рінґлендові почесну грамоту з признанням для нього за його діяльність в ділянці допомоги для всього людства.

Присутній на нарадах представник ЗУАДКомітету передав п. Рінґлендові цю грамоту і він виявив велике зворушення.

На цих нарадах було обговорено справу проєкту нового іміґраційного закону для 240,000 втікачів. Як виходить із перебігу нарад, цей новий закон має всі вигляди бути ухваленим і тоді в ділянці переселення буде нове велике пожвавлення. Тоді і перед ЗУАДКомітетом стануть нові проблеми, які він зможе виконати лише при повній співпраці всього нашого громадянства.

Часопис „Свобода" повинен знаходитися в кожній українській хаті!

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ВСЯЧИНА

НА 180 МІСЦЬ ПРАЦІ ЗГОЛОСИЛИСЯ 1,778 КАНДИДАТІВ

В нюйоркській міській управі проголошено, що потреба 180 робітників. На це зголосилися аж 1,778 кандидатів протягом одного дня. Ці кандидати на працю чекали від півночі, щоб перші могли подати своє зголошення. Тут цікаве те, що ці кандидати на працю в міських установах не думають про великі заробітки, тільки хотіли б мати постійну працю, яка навіть не перевищує дотеперішніх заробітків тих, що про неї стараються. Треба ще додати, що реєстрація буде продовжуватись наступних днів.

ДИКІ КАЧЕНЯТА БОЯТЬСЯ ВОДИ

Пан Каспар знайшов на Лонґ Айленді яйця дикої качки і приніс їх до Гунтер каледжу, де їх дали до інкубатора, та з деяких яєць вилупилися каченята. Коли вони підросли, їх пустили на волю, але ці каченята йдуть над берег тільки на те, щоб напитися води, бо бояться лізти до води, в якій жили їхні батьки.

ЗАМІСТЬ ДО ПОРТОРІКО ПОЇХАВ ДО НІМЕЧЧИНИ

64-річний п о р т о ріканець Хуан Мартінець їхав з нюйоркського літовища до Сан Хуану на острові Порторіко. Він не знає англійської мови і помилково всів до літака, що летів до Франкфурту в Німеччині. Кельнерка питалася його, чи він хоче пити „мангаттен" чи „мартіні". Подорожний думав, що його питаються про його прізвище, і сказав „Мартінец". Кельнерка принесла йому напитися коняку „мартіні", і ця процедура повторилася ще кілька разів пізніше. Але коли літак прилетів до Гандеру в Новій Фунляндії, тоді вже пан Мартінець побачив, що він летить не туди, куди треба. Управа літунської лінії заопікувалася ним, і відставила його назад до Ню Йорку, звідки він полетів додому. Але тут він був обережніший і навіть не хотів іти спати до готелю, тільки чекав на літовищі на відліт свого літака.

ЦЕ НАПРАВДУ ТЕЛЕФОНУВАВ АЙЗЕНГАВЕР

Конґресмена Крейг Госмера хтось просив до телефону. Він взяв слухавку і почув таке речення: „Це президент Айзенгавер". Конґресмен думав, що хтось жартує і відповів: „А це сер Вінстон. Як там справа з новим більйоном долярів?" Та виявилося, що це дзвонив таки президент Айзенгавер ,який хотів подякувати конґресменові за його підтримку закону про продовження на шість місяців податків від надмірних прибутків.

АВТОВА КАТАСТРОФА ДОПОМОГЛА ЗЛОВИТИ ЗЛОЧИНЦЯ

Пан Сальватор ДіБоно їхав автом по пенсилвенській автостраді коло Бедфорду, але його авто не хотіло бути під його контролею та перевернулося, а пан ДіБоно легко поранився. В такому випадку, як звичайно, перша з'явилася поліція, яка, своїм практикованим звичаєм, обшукала авто нещасного його власника. Там знайшла поліція дві рушниці та один автоматичний револьвер. Подзвонивши до Бруклина, поліція довідалася, що пана ДіБоно пошукує місцева поліція, бо він виконав збройний грабунковий напад 1 липня цього року. Тепер Ді Боно лежить у шпиталі, але вже під вартою поліції.

ТЕРМІТИ НЕ БОЯТЬСЯ АРСЕНУ

Терміти винищують ліси, бо їхньою одинокою поживою є дерево. Науковці видумують різні способи боротьби з цими комахами, але досі не вдалося обезпечити лісів перед термітами. Терміти гризуть дерева, але не можуть їх травити. Та окремі бактерії розкладають дерево та роблять його стравним для термітів. Імпреґнування дерев отрутами не дає належних успіхів, бо терміти легко привикають до цих отрут, і навіть така отрута якарсен, — не може довший час шкодити цим шкідникам.

ПРЕСА БОРОНИТЬ КНЯЖНУ МАРГАРИТУ

Сестра англійської королеви Єлисавети II, княжна Маргарита, залюбилася в капітані Петрі Вулрідж Тавнсенді, який був приділений як старшина до служби при королівській родині. Але на перешкоді стоїть те, що він розведений. Капітана Тавнсенді звільнено з його становища на королівському дворі, і він виїхав до Бельгії як літунський аташе. Княжна Маргарита ходить засмучена, а англійська преса стає в її обороні, бо капітан Тавнсенді мусів розвестися з своєю жінкою із-за її недоброї поведінки, і суд присудив навіть йому опіку над його дітьми. Дехто гадає, що капітана перенесли до дипломатичної служби, щоб він міг здобути вище становище та в той спосіб бути гіднішим руки члена королівської родини. Інші думають, що це сталося тому, щоб його позбутися з Лондону. Раніше його плянували взяти до почоту королеви матері і княжни Маргарити, які вибираються до окремих частин англійської спілки народів.

Сенатори передбачають, що Метью буде звільнений

Вашинґтон. — Провідні республіканські сенатори заявляють, що сенатор МекКарті мусітиме звільнити з посту директора постійної сенатської підкомісії Дж. Б. Метью, який недавно написав в одному журналі, що між поодинокими групами комуністів протестантські священики творять найсильнішу групу. Проти цісї заяви протестували протестатські священики в Ню Йорку під час проповідей у церквах, а три демократичні члени провірочної комісії й один республіканець домагалися звільнення Метью з становища директора підкомісії. Сенатор МекКарті, голова цісї підкомісї, заявив, що він сам має право приймати й звільняти урядовців підкомісії, і що він не прийняв внесеної резиґнації Метью. Але провідні республіканські сенатори міркують, що МекКарті таки буде змушений звільнити директора Метью. Провірочна підкомісія має 7 членів, і вже чотири її члени домагаються звільнення дотеперішнього директора. Сам Метью заявив, що він не шукав цісї праці й її не потребує, а справу його затруднення має вирішити сенатор МекКарті, або підкомісія.

Комісія Палати Репрезентантів висловилась за обмеження ввозу із закордону

Вашинґтон. — Комісія способів і метод Палати Репрезентантів схвалила законопроєкт, за яким крайова промисловість і хліборобство отримують посилену забезпеку перед конкуренційним ввозом товарів із закордону. Проти цього законопроєкту висловились прихильники вільної міжнародної торгівлі; але вони знайшлися в меншості 10 проти 15 голосів. Таким чином комісія не прихилилась до побажань президента Айзенгавера, який висловлювався неодноразово за полегшення міжнародних торгових зв'язків.

Третій бувший комуніст твердить про комуністичні впливи між священиками

Ню Йорк, Н. Й. — Комісія Палати Репрезентантів переслуховує свідків в справі комуністичних впливів між американськими священиками. Переслухування відбуваються за закритими дверми, але голова цісї комісії, конґресмен Ґордон Г. Шерер подав до відома, що вже третій бувший визначний комуніст зізнав, що між священиками кількох церковних організацій є багато комуністів. Перед комісією зізнавав Меннінґ Джансон, бувший член комуністичного краєвого і стейтового нюйоркського комітетів, який подав прізвища священиків-комуністів, хоч єпископ методистської церкви в Вашинґтоні Дж. Бромлі Оксенель твердив, що ніхто не зможе подати ані одного прізвища священика - комуніста.

АРЕШТИ СЕРЕД БОЛГАРСЬКОЇ МОЛОДІ

Білгород. — З юґослав'янських джерел повідомляють про масові арешти, які в останньому часі відбулися в Болгарії серед тамошньої молоді. Це вказує на відсутність будь-якої зміни курсу болгарської політики. З Болгарії загалом втекло досі до Юґославії 7,000 осіб, а до Греції 2,000. Водночас ті ж юґослав'янські джерела кажуть про палкі дискусії внутрі болгарських комуністичних вожаків на тему продовжування дотеперішнього курсу, чи зміни його.

МЕК ДОНАЛД ДОРАДЖУЄ ДОПУСТИТИ ОБМЕЖЕНЕ ПОРУШЕННЯ ТАЄМНИЦІ ТЕЛЕФОННИХ РОЗМОВ

Вашинґтон. — Окружний прокуратор району Кінґс, МекДональд виступив в правничій підкомісії Палати Репрезентантів з побажанням, щоб у федеральних розмірах було дозволене частинне порушення таємниці телефонних розмов. До цього крайнього засобу можна було б вдатися під час пильної потреби, з міркувань державної безпеки. Своє переконання МекДонал підтримував багатьома випадками, коли такого роду поступування було б необхідне.

ПРОКУРОР ҐОҐАН ЗАТРИМАВ 39 АРЕШТОВАНИХ ЗА НЕЗАКОННУ ГРУ

Ню Йорк, Н. Й. — Дистриктовий прокурор Френк С. Ґоґан затримав 39 арештованих, в тому дві жінки, яких притримано було під час великої облави на місця незаконної гри в Ню Йорку. Всі арештовані звільнені за кавцією, яка виносить від $10,-000 до $1,000. 54 особи звільнено після першого переслухання. Повітовий суддя з Кінґсу Семюел Лібовіц заявив, що облава прокурора Ґоґана має політичні причини, бо Ґоґан належить до тих осіб, що хотіли б кандидувати на посадника Ню Йорку. Ґоґан відповів, що це твердження Лібовіца — це „образлива видумка" (Лібовіц також повідомив про свою згоду кандидувати на посадника Ню Йорку). Всіх арештованих переслуховують перед лавою присяжних судів. Їх затримано тому, що вони займалися незаконною грою та організацією закладів про висліди на кінських перегонах.

ЕСКІМОСИ ГОЛОСУВАТИМУТЬ У ЦЬОГОРІЧНИХ ВИБОРАХ В КАНАДІ

Вперше в історії Канади канадійські ескімоси матимуть право взяти участь у виборах до федерального парляменту в серпні ц.р. Виборче право буде поширене тепер теж на деяких індіян, які відповідають приписам Канадійського Виборчого Закону. Яких 2,500 канадійських ескімосів (з 8,500 ескімоського населення Канади, розкиненого на терені північних виборчих округ) матиме змогу голосувати згідно з поправками до виборчого закону. Найправдоподібніше, вони одержать інструкції щодо техніки голосування від своїх учителів та інших білих мешканців півночі.

„Канадійська Сцена".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

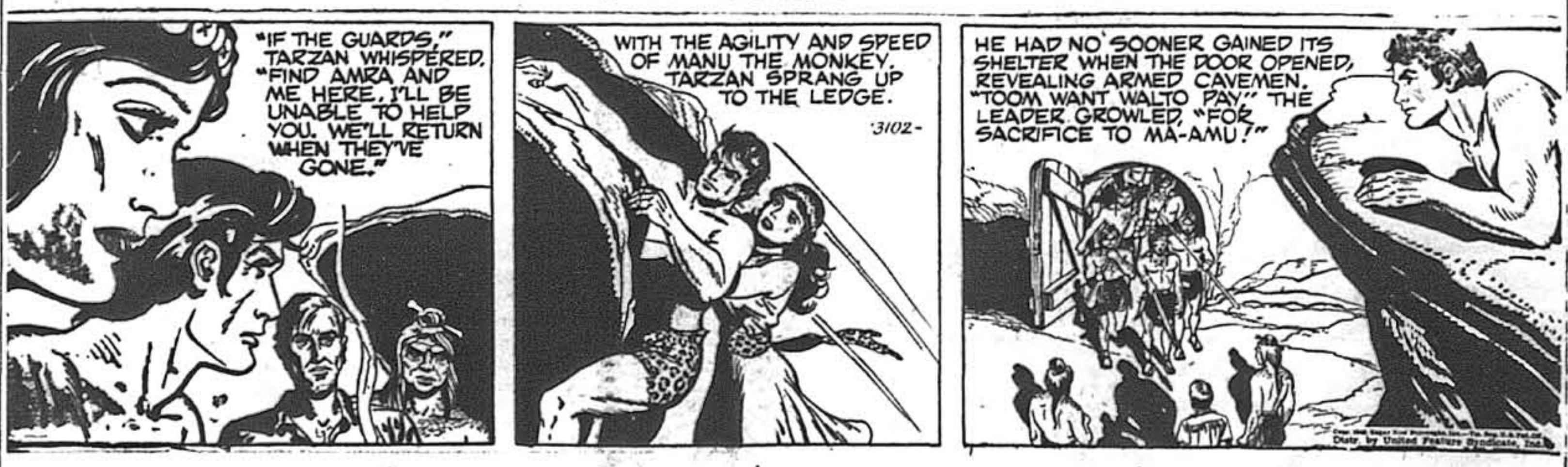
ГЕМПСТЕД, Н. Й. — Т-во „Запоріжська Січ", відд. 327. В суботу, 11. липня, в домівці відділу, відбудуться піврічні збори членів. З огляду на це, що на зборах буде звіт із піврічної праці, буде доповняючий вибір урядників та роздача дивіденди — участь всіх членів обов'язкова. Проситься повирівнювати свої залеглости. Пригадується, що чеки дивіденди роздається лише на зборах, тому всі заінтересовані хай з'являться особисто. — Управа Відділу.

CLEVELAND, O. — St. Basil Br. 364 will hold its semi-annual meeting Sunday, July 12, 1953, at 2 P. M. sharp, 3161 East 93rd St. off Kinsman at the Ukrainian Home of the East Side. We urge all members to attend this meeting because we will take photographs of the entire branch for anniversary year book, so please attend (this meeting so that we may have a good representation of our branch. — H. Kukiz, Pres.; S. Kraft, Treas.; J. Stocka, Rec. Sec'y; E. Bilecky, Fin. Sec'y.

..PHOENIXVILLE, PA. — The monthly meeting of St. Peter & Paul Branch 321 will be held Sunday, July 12, in the Parish Hall at 1 o'clock. The committee urges all members to be present at this meeting. — F. Ciuch, Pres.; D. Bilyk, Treas.; I. Chuck, Sec'y.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Бр. св. Арх. Михаїла, відд. 142, повідомляє членів, що дуже важні збори відбудуться в суботу, 11. липня, точно о год. 7. ввечорі, в залі У. Н. Дому під ч. 214-216 Фултон вул. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів прибути на збори, бо наше братство стратило довголітнього фінансового секретаря бл. п. Петра Остапчука і на цей уряд треба вибрати відповідного урядника. Є також інші важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівняти свої залеглости. — А. Поливчак, предс.; С. Пограничний, рек. писар.

ТАРЗАН, ч. 3102. Похід смерти.

„Якщо вартівники знайдуть Амру і мене тут", шепотів Тарзан, „я не зможу вам помогти. Ми вернемось, як вони відійдуть".

Із спритністю і швидкістю мавпи Маню Тарзан скочив до карнизу.

Поки він дістався до свого сховища, двері відкрилися, показуючи озброєних печерних людей. „Тум хоче Волта Пея", ричав провідник. „Для жертви для Ма-аму!"